

Nemám pocit, že bych byl dospělý

Rozhovor s hercem, dramatikem a režisérem Tomášem Dianiškou

Proč jste šel coby Slovák studovat na DAMU? A mluvíte vůbec ještě někdy slovensky?

„Hej, hovorím, ale iba s rodinou. A to je tak jednou za rok. *(smích)* Ale mám v Praze sestru, se kterou se aspoň občas potkávám. Já jsem dělal přijímačky na všechny školy, na které se v oboru herectví dalo, takže i na VŠMU do Bratislavy, do Akademie umění v Banské Bystrici, na JAMU a na DAMU. A to, že se budu muset naučit jazyk, to jsem si uvědomil, až když jsem přišel na školu. Do té doby jsem to nějak neřešil, chtěl jsem být prostě herec, a nedošlo mi, že budu muset mluvit perfektně česky.“

Proč si myslíte, že vás coby Slováka vzali? Že měříte přes dva metry?

„Myslel jsem si, že to může být i kvůli tomu zjevu, že jsem typ... Ze začátku jsem totiž hrál pořád jen nějaké úchyly. Buď jsem byl v českých detektivkách vrah anebo pak postižený. I když něco se mění, teď se mi na Palmovce, kde jsem v angažmá, stalo, že jsem romantickým princem, hraju totiž Zamilovaného Shakespeara. Ale to je fakt poprvé. A někteří diváci jsou překvapeni...“

Nevadila vám čeština v herectví? Protože hrát v cizím jazyce vyžaduje soustředění a výkon nebývá tak autentický...

„To je fakt. Myslím, že teď už tím netrpím, že se to dá naučit. Ze začátku jsem měl problém třeba při improvizaci, nedokázal jsem být tak pohotový. Já jsem potom o tom psal i diplomovou práci - jak jsem se učil česky. I když jsou ty naše jazyky hrozně podobné, tak když chce člověk mluvit hodně dobře, není to lehké a chvilka jsem měl pocit, že jsem úplně jiná osobnost. Ale doufám, že tohle už mám za sebou, taky jsem tady už třináct let.“

Po nástupu na střední školu jste byl prý zklamaný, že tam nejsou žádné holky – jsou ženy silným impulzem vaší činnosti? Nebo vše skutečně je jen vnitřní umělecký přetlak?

„Nad tím jsem už přemýšlel... Ono možná každá aktivita muže i ženy, když se to vezme do důsledku, je často spojená s tím, že chtějí udělat dojem. Takže asi ano. Teď už to není důležité, protože jsem zadaný, ale je příjemné, když vám něco jde a pojí se s tím ten obdiv.“

Pamatujete si, když jste začal psát svou první hru? Jaké to bylo? A jak vám to šlo?

„Jmenovala se Googling and Fucking a myslím, že mi to celkem šlo, protože jsem to vůbec neřešil. Napsal jsem ji rychle, neměl jsem žádné velké ambice, tak jsem ji jen tak vyplivnul. Psal jsem jí pár večerů a jediné, co si pamatuju je, že mě to hrozně bavilo, když jsem si to pak zpětně četl. Ale tak by to asi mělo být, že autor píše to, co se mu líbí. Řada autorů píše na zakázku o čemkoliv, ale u mě, jako u amatéra, by se poznalo, že mě to téma nebaví. Proto píšu hry, které bych sám chtěl sledovat. Jo, a ještě si pamatuju, že když jsem napsal úplně poslední scénu, tak se mi to celé smazalo. Za dva dny jsem to celé napsal zase znovu, protože jsem si to pamatoval, ale už jsem v tom udělal určité dramaturgické úpravy, takže jsem ji v té druhé, vynucené verzi, napsal o něco lépe. Když jsem to pak dával číst režisérovi Honzovi Fričovi, tak říkal, že je to tak hezky funky napsané, že si to na nic nehraje a nakonec to mělo celkem úspěch. Ale obecně mé hry mají maximálně čtyřicet stránek a spíš o nich dlouho přemýšlím a potom je napíšu třeba za dva týdny.“

Jaké impulzy vás vedou k tomu, abyste sednul a napsal hru?

„Teď už to je tak, že píšu na zakázku, že si někdo objedná nějakou dianiškovinu. Potom hledám téma, příběh, to většinou někde na internetu, na facebooku nebo třeba v knihkupectví. Takže teď už vím, o čem budu psát další čtyři hry. Jedna bude o první republice pro Divadlo Petra Bezruče, potom píšu hru na Palmovku, no, mám, co dělat. Mám rád, když jde o dojemný příběh, pohnutý osud nějaké historické osobnosti, protože to je dobrý začátek pro komedii. Třeba jako v Mlčení bobříků, kde se řešilo téma perzekvované skautské vedoucí. Když se tyhle dva fenomény spolu perou, když se smutný příběh vypráví vesele, má to zvláštní kouzlo nebo energii. Potom vzniká i prostor pro černý humor, který mám rád.“

Máte rád extrémny?

„Ale jen na divadle, v životě ne, to se snažím být pohodář. Nevěnuju se ani žádným extrémním sportům, pro mě je extrémním zážitkem třeba už jen to, že jdu na hudební festival. Extrémním zážitkům se snažím vyhýbat, nejsem ani rváč nebo problémový člověk, který vyhledává konflikty.“

U které hry jste si byl nejméně jistý tím, jak bude přijata veřejností – ať už kolegy či diváky?

„Já většinou v tom, co napíšu, sám hraji nebo jsem alespoň přítomen u zkoušení. Ale teď jsem už asi třikrát odevzdal hry, na nichž jsem dál nijak nespolupracoval. Třeba má poslední hra, Dům uměleckého poltergeista, což je side specific text, tedy že diváci, spolu s herci chodí po baráku, kde se to odehrává, tak s tím jsem se trochu

trápil. Jednak mi trvalo dlouho to napsat, protože jsem neměl čas a nakonec jsem to ani neviděl. Což mě mrzí, když dané věci nemůžu dát to, co bych chtěl. Ale nakonec to prý dopadlo dobře. Podobně to bylo s hrou pro Divadlo Letí, Den závislosti, na kterou jsem taky neměl moc času a psal jsem tehdy dvě hry najednou. Ale po nějaké třetí verzi ji vzali.“

Rozčilují vás připomínky?

„Ne, já si nechám rád poradit, co se textů týče. Když dostávám připomínky jako herec, tak někdy upadám do pocitu, že jsem špatný herec, když je ze mě režisér nervózní. Psaní ale není primárně můj obor, takže tam to neřeším, akceptuji připomínky a klidně napíšu i pět verzí.“

Vaše maminka je psycholožka a vy se věnujete především sitcomu, tedy žánru bez jakéhokoliv psychologizování – je to nějaká reakce na dětství a dospívání? Dost' bolo psychologie?

„Myslím, že povoláním maminky s tím nemá nic společného, jen jsem přišel na nějaké know-how, jak by se sitcom na jevišti mohl dělat a tak si na něj troufám. Právě proto, že je to povrchní a v něčem easy, ale ne každý to, podle mě, umí. Já bych zase neuměl ty psychologické hry, nedovolil bych si režírovat třeba Čechova nebo Ibsena. Zatímco v žánru sitcomu si věřím, tak to většinou dobře dopadne, a myslím, že herce dokážu i něco naučit.“

V čem je obtížnost a podstata žánru sitcomu?

„Musí to být velmi přesně natimované, téměř nakrokové. Rytmus se musí střídat rychle a často, jsou nutné ostré emoční střihy. Říkává se, že herci musí být rychle a nahlas. Nelze hrát civilně, ale o trochu víc, jako kdyby byli dabovaní. Ale to lehké přehánění musí vycházet z vnitřku, přestože se všechny emoce trochu přehnaně demonstrují. Je to jakýsi masox, takový smrsknutý koncentrát běžného herectví.“

Diváky chcete hlavně bavit – jaký jste vy sám a váš život? Zábava, humor, radost? Nebo se někdy vtírají i temnější tóny?

„Ve svých hrách se vždycky snažím, aby to nebyl úplně jen sitkom, protože vždycky je dobré, když se lidé zasmějí, ale jsou i pohnuti, že dojde právě na ty temnější tóny, kdy publiku zatrne, a diváci můžou odejít s katarzí. To je třeba příběh matematika, který spáchal sebevraždu, v 50. letech zavřená skautky nebo hra o výrobě tenisek v Bangladéši. Všechno jsou to komedie s temnými tóny. Je to sitkom se sitkomovými fóry, ale vlastně by to nemělo být až tak veselé. A v životě... Lidi mi říkají, že tak nic moc neřeším, ale ne vždy je to tak bezstarostné, jak to vypadá.“

Máte pocit, že se v psaní nějak vyvíjíte? A že třeba jednoho dne dojde k tomu, že opustíte sitkom a napíšete tragédii?

„Možné to je, i když sitkom miluju, rád frkám ty slovní džouky. Ale je taky fakt, že se snažím, aby ty hry, kdyby si člověk ztlumil volume, tak aby vypadaly jako dramata. A když si ten zvuk zase zesílí, tak je to zpátky komedie. Už tuším, jak postavit příběh, přečetl jsem si o tom jednu knížku (*smích*). Už vím, kde má začít zápletka, kdy má dojít k vyvrcholení, jsou to staré recepty, které jsem si jak přečetl, tak sám prakticky uvědomil. Ale na drama se zatím nechystám. Možná by mě někdo musel oslovit a nevím, jestli by mi to šlo. Mě vždycky to téma musí především bavit, takže třeba sport je věc, do které bych se moc nepouštěl... i když vlastně, teď budu dělat sportovní tematiku... takže, kdo ví...“

Když do svých her „frkáte džouky“ jeden za druhým, jste tak vtipný i v osobním životě?

„Snažím se, i když ne vždycky to vyjde. A ostatně na to, jak vtip funguje, existuje taky pár receptů, třeba Simpsonovi jsou na to dobrý, coby must, jak postavit vtip. V textu to dokážu celkem úspěšně poskládat, ale v běžném životě častokrát tak pohotový nejsem. Ale je pravda, že jsem si teď nedávno uvědomil, že my se s kamarády většinou bavíme v hláškách, že děláme pořád jen vtipy a jen občas si dokážeme říct nějakou pravdu nebo umíme být vážnými.“

Právě vám bylo 34 let – v jaké fázi života se nacházíte? Jste stále ještě chlapec nebo už muž – se vším co k tomu patří?

„Mám roční dítě, ale myslím, a i kamarádi mi říkají, že se nechovám na to, kolik mi je, že jsem spíš typ toho kluka. Nemám pocit, že bych byl dospělý. Pořád zpochybňuji to, co dělám, třeba dnes na zkoušce mě zase napadlo, jak mnozí mladší lidé jsou vyspělejší než já, vědí líp, co dělat, což mě vždycky tak trochu překvapí. Že třeba něco, co já dlouho a složitě vysvětluju, dokáže někdo mladší říct líp, chytřeji, mnohem lépe to zanalyzuje. A když jsem zrovna v pozici režiséra, tak to není nic moc (*smích*).“

Proč v Aréně neděláte nějakou svou hru? Jak došlo na Komiks?

„Původně to tak mělo být, Ivan Krejčí mě s tímto návrhem oslovoval. Kdybych něco napsal a režíroval, tak by to pro mě bylo jednodušší. Ale já jsem věděl, že bych novou hru napsat nestihl, tak jsem si vybral Klimáčka, který je mi blízký, protože píše podobným způsobem jako já, intuitivně. Komiks je tak mou první režíjí cizí hry. A vybral jsem si ho, protože to byla úplně první hra, kterou jsem kdy přečetl. Bylo to někdy na střední škole, našel jsem ji v časopise Svět a divadlo a pořád se mi líbí. Je zábavná, bizarní, se šílenými, vykloubenými situacemi a já mám pocit, že vím, jak na to. Myslím, že tomu sluší ten sitkomový žánr, že ta forma bude podobně silná jako

obsah. Bude to v sytých barvách plnokrevného herectví.“

Napsal byste v té hře něco jinak, po svém?

„Asi ne, já Klimáčkovi věřím. Je to zkušenější kolega, známe se i osobně a už jsem dělal nějaké jeho věci. Překládal jsem ho ze slovenštiny do češtiny, něco pro rozhlas, taky jsme dělali nějaké čtení. A jestli se k němu můžu drze přirovnat, tak bych řekl, že je to taková moje krevní skupina. Jedině snad... Ten text vycházel na pokračování ve Světě a divadle. Je to šest aktovek, každá vyšla po dvou měsících. A myslím si, že kdyby to psal v kuse, že by to bylo víc propojené. Ale nijak to nevadí, protože si nemyslím, že všechno v divadle musí být pochopitelné a asi bychom to ani neměli chtít. Ne všechno musí být logicky odůvodněné. Divadlo je lepší cítit, než chápat.“

Můžete Komiks představit? Oč v této hře s podtitulem „Už máte svého psychiatra?“ vlastně jde?

„Ten podtitul, to je poslední věta té hry, ovšem napsaná ve scénické poznámce. Je to svižná povídková komedie o znučených lidech, kteří nezažívají reálné pocity a tak hledají nějaké vytržení. Touží po realnosti, po zážitcích, chtějí skutečně něco cítit a hledají to jinde, než by to mělo být. Moc namlsaná společnost je vlastně chorá. A my se holt máme dobře a jsme hodně namlsaní.“

Proč by měli diváci na Komiks přijít?

„Myslím, že to bude zábava a trošku jiné divadlo, než na jaké jsou lidé zvyklí do Arény chodit. Můžou zažít své oblíbené herce v jiných polohách a v úplně jiném žánru.“

Ptala se Alice Taussiková